

**Innoveren in de veehouderij –
schuifelen of springen**

Bram Bos, bram.bos@wur.nl

28 november 2013

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Innoveren in de veehouderij

- **Innovatie** = succesvolle *vernieuwing* in de praktijk
- Innovatie waartoe?
- Kansen en obstakels in de veehouderij
  - Commoditymarkt, ingesleten patronen, groot aantal spelers, waardeconflicten
  - Vraag naar duurzamere producten, maatschappelijke kritiek, globale ontwikkelingen
- Belangrijke driver nu: verduurzaming

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

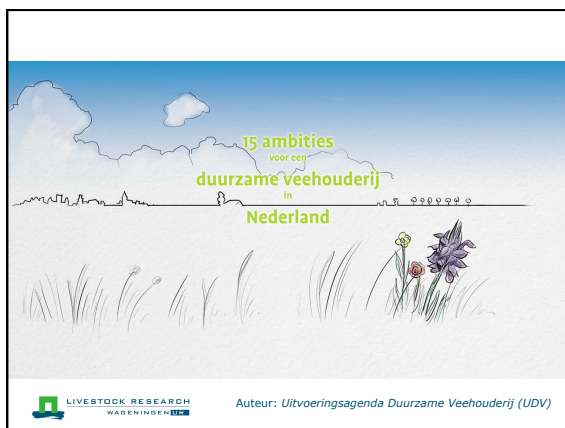

---

15 ambities
voor een
duurzame veehouderij
in
Nederland

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Auteur: Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij (UDV)

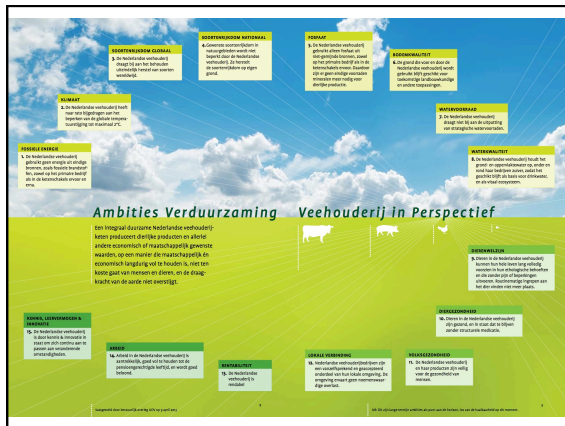

Schuifelen of springen

- Breed terrein van duurzaamheidsdoelen
- Integrale benadering nodig → ingrijpender vernieuwing
- Risico van vernieuwing op enkelvoudige aspecten:
  - Ongewenste zij-effecten en trade-offs
  - Des-investeringen
- Dierenwelzijn speciaal gebaat bij integrale aanpak
  - Anders weinig terugverdieneffecten *in* systeem

LIVESTOCK RESEARCH
 WAGENINGEN UR

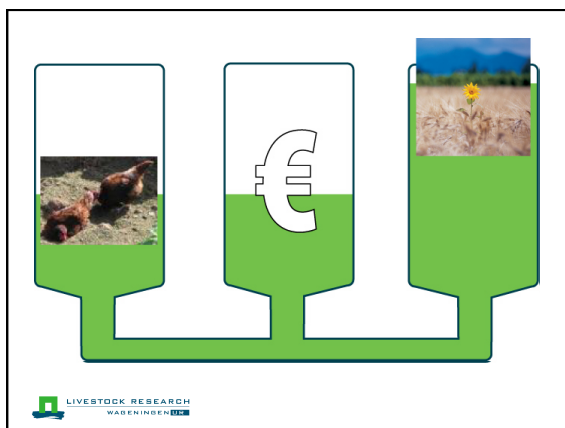

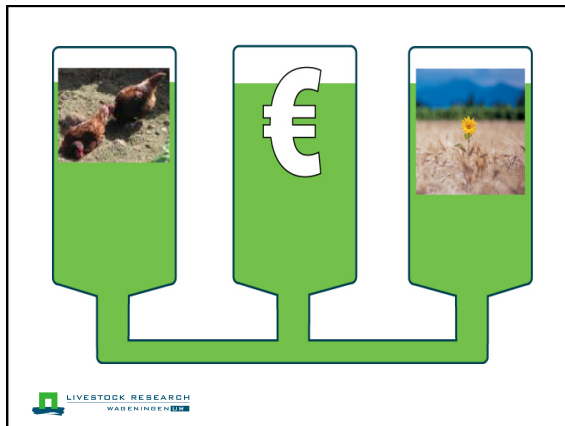

Ontwerpen voor Systeminnovaties

- Ontwerpen vanuit behoeften, doelen en functies
  - Niet vanuit specifieke oplossingen
- Lange termijn doelen, ipv korte termijn belangen
- 'Trade-offs' geen wetmatigheid, maar product van historisch gegroeide structuur
- Vernieuwing op technisch, sociaal en organisatorisch vlak
  - Bedrijf, keten, markt, perceptie
- Interactief: kennis uit wetenschap en praktijk verbinden
- NB: geen panacee voor alles!

LIVESTOCK RESEARCH WAGENINGEN UR

Lankerenhof (www.lankerenhof.nl)

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Rondeel® BV

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Venomatic,
Dierenbescherming

Roundel

- Top-notch animal welfare; no beak trimming!
- Energy-efficient
- Direct delivery to retail - Farmer has stronger position in chain
- A-brand eggs with added value

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

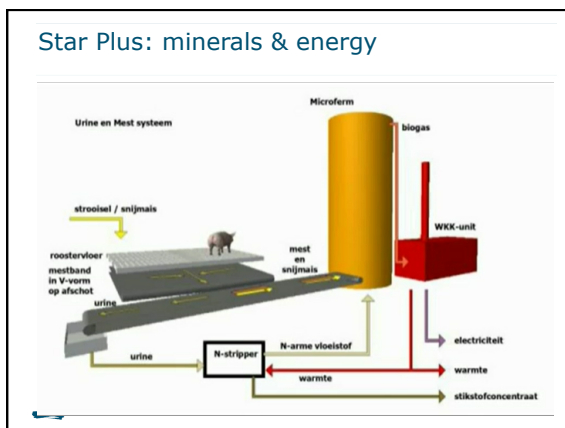

StarPlus (Sterksel)

- Natural Ventilation
- Faeces and urine kept separate
- Lower emissions
- Better climate
- Healthy fattening pigs
- Lower energy use
- Better mineral streams
- Mono fermentation of faeces (no co-products)

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

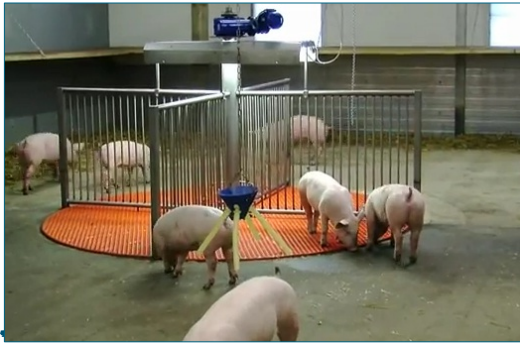

Varkenstoilet (Sterksel)

Het Kwatrijn (kwatrijn.com)

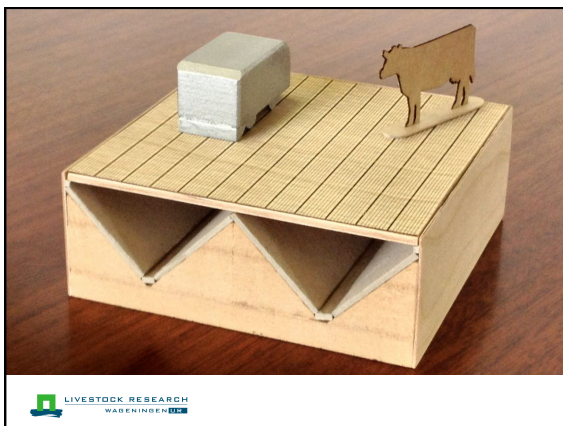

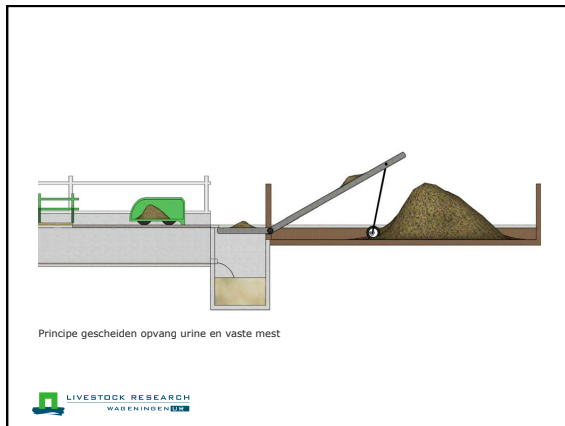

Quatrain (Kwatrijn)

- Much more space per cow
- Manure and urine kept separate
- Much better application of minerals, no artificial NK-fertilizers needed
- Energy neutral
- Milking on location (solar powered)
- Quality of the landscape

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Windstreek (windstreek.org)

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

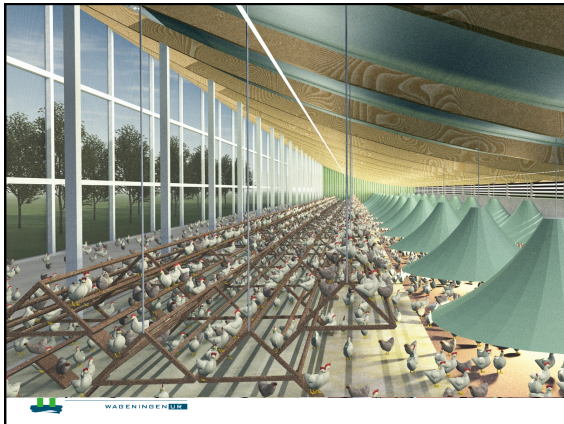

Cardinal Point (Windstreek)

- Animal Welfare & Health
- Natural ventilation
- Energy neutral
- Very good labor conditions
- Quality of Landscape
- Transparant
- Flexible in market

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Algemene typerende lijnen

Synergie in realisatie van duurzaamheidsdoelen door

- Bronmaatregelen
- Verschillende functiegebieden
- Gebruik maken van diereigen gedrag
- Voldoende en goed ingerichte ruimte

▪ Opvallend: oude techniek in nieuw jasje

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

En er gebeurt natuurlijk nog veel meer!

- Vrijloopstallen (welzijn)
- Koeientuin (welzijn, mineralen, perceptie)
- Andere Courage initiatieven (Amazing grazing,...)
- Familiekudde (dierenwelzijn, kalf bij de koe)
- Antibioticavrije zuivel (bv. Remeker; De Grote Voort)
- Boerderij die bindt (bodem; koolstofcyclus)
- Prodrumi (welzijn)
- Patio-systeem / Terra Sea (energie, emissie, gezondheid)
- Etcetera!.....

Innovatie vereist R&D en marktontwikkeling

- MKB speelt belangrijke rol
- Kip-ei / valley of death
  - geen markt – geen product
  - geen product – geen markt
- Dierenwelzijn: vaak kostenpost die zich *op zichzelf* niet terugverdiend
  - Ander marktsegment
  - Of terugverdienen via integrale benadering

Verbinding met /rol van het (HBO)-onderwijs

- Vernieuwingen op praktijkniveau in kaart brengen
- Reflectie op innovatie-uitdagingen vanuit lange termijn ambities UDV → nieuwe kansen identificeren
- Verbinden vernieuwingen aan MKB
- Marktonderzoek vernieuwingen
- Bewustwording en rolopvatting studenten
- ... ?
